

УДК 070 (477)

Ю.Е. Фінклер**ХАРАКТЕРИСТИКИ СУЧАСНОГО
РЕГІОНАЛЬНОГО ПРЕСОВИДАННЯ В УКРАЇНІ**

Передвиборний період є чи не найбільш показовим у політичних орієнтаціях українських друкованих засобів масової інформації. Йдеться насамперед про організаційно-структурні характеристики місцевої преси [2], яка являє собою віддзеркалення не лише поточної ситуації у тому регіоні, репрезентантом якого вона виступає, але й політичну налаштованість регіональної еліти.

Втім, уточнення потребує саме поняття “місцева преса”. На жаль, чинна сьогодні територіальна характеристика незалежної України нічим не відрізняється від територіального устрою України радянської (причини подібного криються в структурі української влади). Тому і залишились, як і в радянські часи, газети центральні (київські), регіональні та місцеві. З другого боку, із введенням двоступеневої системи реєстрації періодики будь-яка газета, зареєстрована Державним комітетом України з питань інформаційної політики, телебачення та радіомовлення (тобто, є реєстраційний індекс КВ), вважається республіканським виданням незалежно від того, хто є її засновником, де вона виходить і розповсюджується. Ось і маємо, що будь-яка районна газета, зареєстрована в Києві, може вважатись республіканською, навіть якщо вона реально ледь-ледь передплачується тільки в межах свого району. Дійсно, складно буває визначити, на підставі яких атрибутів (об'єктивних територіальних характеристик чи реєстраційних ознак) газети можна вважати республіканськими, регіональними чи місцевими (див.: [5]).

Крім того, Закон “Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні” [3] передбачає формування унікального для влади явища багаторівневої організаційної структури діяльності друкованих медіа. Феноменом такої організації є чотири законодавчо зафіксованих ступені системи функціонування кожного друкованого органу на інформаційному ринку держави: засновник – видавець – творчий колектив (редакція) – розповсюд-

жувач (див.: [6]). Проте різними можуть бути варіанти розподілу “функційних” обов'язків між конкретним структурним представником у цій схемі (див.: [1]). В міру політичної та економічної індиферентності по відношенню до місцевої преси з боку засновника, видавця та розповсюджувача поняття суверенності друкованих медіа стає відносним. Будучи частиною системи соціальних інститутів, друковані медіа самі зазнають певної регламентації як елемент цієї системи і, у свою чергу, виступають фіксатором легітимних повноважень інших структур суспільства – і тут насамперед мається на увазі влада.

Особливого забарвлення це твердження набуває, коли мовиться саме про місцеву пресу. Річ у тім, що без врахування авторитетного чинника неможливо уявити собі будь-яке місцеве видання – тут йдеться не стільки про те, що воно не може наразі й навряд чи зможе найближчим часом створити без цього повноцінну структуру подачі інформації – так, як це робить преса в Києві. Специфіка української місцевої преси полягає в тому, що величезна частина інформаційного підґрунтя кожного газетного видання тут належить власне соціальному замовленню аудиторії. А цей фактор і робить максимально залежними від влади саме місцеві друковані медіа.

Соціальний попит на пресу є специфічним для кожного регіонального утворення; в його основі знаходиться актуальна владно-партійна, політична та соціально-економічна характеристика конкретно окресленого регіону. У 2002 році передвиборна практика застосування фактора преси на місцевому рівні вписувалася в одну з трьох схем. *Перша*: місцева газета вміщує матеріали, що протегують інтереси лише тієї партії (і блокованих з нею сил), до якої належить голова районної державної адміністрації, а решта відмітається взагалі. *Друга*: місцева газета продає площу під матеріали, що протегують інтереси будь-якої партії (при цьому існує “чорний список” заборонених партій і політиків). *Третя*: місцева газета ексклюзивно вміщує матеріали, що протегують інтереси партії, яка повністю її купила (див.: [4]).

У цьому аспекті місцева преса – на відміну від центральної – є цілком адекватним соціальним і значною мірою політичним барометром регіональної еліти. В цьому полягає суттєве прикладне значення процесів, що відбуваються в місцевій періодиці. Сукупність же регіональної преси дає можливість говорити про достатньо об'єктивну характеристику висвітлення тих

процесів, які відбуваються в Україні в цілому. Підкреслюємо (а це важливо!): висвітлення, а не поступу.

1. Іванов В. Правові рамки діяльності українських засобів масової комунікації // Українське журналістикознавство. Вип. 1. К., 2000. 2. Потятиник Б. Патогенний текст. К., 1996. 3. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні. Закон України // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 1. С. 1–15. 4. Фінклер Ю. Партиїні організації та партійна література: невже знову за Ленінім? // Вісник Книжкової палати України. 2002. № 4. С. 33–34. 5. Фінклер Ю. Сучасні друковані мас-медіа України: до проблеми визначення типологічних характеристик // Друкарство. 2001. № 1. С. 8–9. 6. Фінклер Ю. Українські мас-медіа крізь призму теорії еволюції // Реалії та перспективи українського книжкового ринку: 30 статей. Львів, 1997. С. 100–113.